

Europeisk byggstrategi – en mer konkurrenskraftig och produktiv byggsektor

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2025) 991 Celexnummer 52025DC0991

Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén samt Regionkommittén Den europeiska strategin för bostadsbyggande: en mer konkurrenskraftig och produktiv byggindustri

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 16 december 2025 en europeisk strategi för bostadsbyggande som utgör den industriella pelaren i den europeiska planen för bostäder till överkomlig kostnad. Strategin syftar till att stärka byggsektorns konkurrenskraft, produktivitet och innovationsförmåga för att öka utbudet av överkomliga, hållbara, resilienta och högkvalitativa bostäder. Kommissionen framhåller att harmoniserade regler för byggprodukter och tjänster på den inre marknaden kan bidra till ett ökat utbud, samtidigt som bostadsfrågor primärt ligger inom medlemsstaternas, regionernas och städernas kompetens.

Strategin struktureras kring fyra prioriterade områden: (1) förenkla och digitalisera tillståndsförfarandena, (2) främja innovation och uppskalning, (3) materialförsörjning, samt (4) förbättrad tillgång till tjänster och kompetens.

Regeringen välkomnar strategin och dess inriktning på förenkling, standardisering och digitalisering samt betoningen på att bostadspolitik i huvudsak är medlemsstaternas befogenhet. Regeringen ser positivt på insatser som stärker den inre marknaden, minskar regelbördan samt främjar industriellt och cirkulärt byggande.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den europeiska byggstrategin presenterades inom ramen för den europeiska planen för bostäder till överkomlig kostnad och bygger vidare på den horisontella inre marknadsstrategin, rekommendationerna för omställningsvägen , samt den reviderade byggproduktförordningen. Byggstrategin presenterades den 16 december 2025.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen beskriver ett strukturellt bostadsutbudsproblem i Europa. Byggekostnaderna har ökat snabbare än inflationen

samtidigt som produktiviteten i byggsektorn har sjunkit. Digitaliseringsgraden ligger efter andra industriekosystem och komplexa regelverk bidrar till långa tillståndsförfaranden. Strategin syftar till att stärka konkurrenskraft, produktivitet och innovationsförmåga i byggsektorn för att möjliggöra ett ökat utbud av överkomliga, hållbara, resilienta och högkvalitativa bostäder, med respekt för att bostadspolitiken i huvudsak är medlemsstaternas kompetens.

Strategin är uppbyggd kring fyra prioriterade områden, fördelade på sju åtgärdsförslag: förenkling och digitalisering av tillståndsförfaranden, främjande av innovation och uppskalning, materialförsörjning samt förbättrad tillgång till tjänster och kompetens.

1.2.1 Förenkling och digitalisering av tillståndsförfaranden

Kommissionen lyfter behovet av att påskynda och förenkla tillståndsförfaranden, som i dag är komplexa och svårförutsägbara och därmed utgör en betydande begränsning för ökat bostadsbyggande. Målet är att fler medlemsstater ska kunna införa digitala och mer enhetliga tillståndsförfaranden. Under 2025–2026 avser kommissionen att kartlägga bygglovsprocesserna i samtliga medlemsstater, inklusive digital mognad, effektivitet och påverkan på bostadsutbudet. Kartläggningen ska ligga till grund för kommande initiativ såsom ett förenklingspaket för bostäder

(aviserad till 2027) och rättsakten om överkomliga bostäder (aviserad till sista kvartalet 2026).

Kommissionen avser även att stödja medlemsstaternas arbete med digitalisering och modernisering av tillståndsförfaranden genom att använda relevanta EU-program för finansiering. Utöver detta kan medlemsstaterna nyttja EU:s instrument för tekniskt stöd som erbjuder tekniskt och finansiellt stöd för att stärka administrativ kapacitet och genomföra nödvändiga reformer.

1.2.2 Främja innovation och uppskalning

Kommissionen framhåller att dagens manuella och fragmenterade processer hämmar produktiviteten och försvårar skalbara lösningar. Ett centralt steg är införandet av det digitala produktpasset (DPP) från 2028 för byggprodukter som omfattas av harmoniserade standarder enligt byggproduktförordningen (CPR). DPP ska säkerställa enhetlig och interoperabel produktinformation, stärka spårbarheten och minska administrativa kostnader.

Kommissionen avser även att under första kvartalet 2026 lämna en standardiseringsbegäran för digitala byggnadsloggböcker, med målet att en harmoniserad EU-standard ska finnas på plats till utgången av 2028. Loggböckerna ska samla information om byggnaders egenskaper, material och renoveringar och kunna integreras med övriga digitala verktyg i sektorn.

Vidare planerar kommissionen att påskynda arbetet med harmoniserade produktstandarder enligt CPR, med målsättningen att alla standarder ska vara reviderade till 2033. Standarder för industriellt byggande – exempelvis prefabricerade element, byggsatser och volymelement – ska prioriteras från 2026 för att skapa en mer sammanhållen europeisk marknad för fabriksproducerade byggprodukter.

Kommissionen vill samtidigt stärka innovationskapaciteten i byggsektorn. Europeiska investeringsbanken (EIB) har, med stöd från InvestEU, tillkännagett en låneram på 400 miljoner euro för investeringar i ny teknik som kan minska bygg- och utvecklingskostnader. Kommissionen kommer även att lansera ett pilotprojekt inom Samordningsverket för Konkurrenskraft för att undanröja regleringsmässiga hinder och stödja uppskalning av industriellt byggande. Därutöver fortsätter kommissionen att finansiera forskning, demonstrationsprojekt och implementering av innovativa bygglösningar inom ramen för Bauhausinitiativets.

1.2.3 Materialförsörjning

Kommissionen framhåller behovet av att säkerställa stabil tillgång till både primära och sekundära byggmaterial. Inom ramen för den cirkulära ekonomilagstiftningen kan obligatoriska digitaliserade materialinventeringar vid större renovering och rivning komma att föreslås senast tredje kvartalet 2026. Därefter kan en europeisk digital plattform inrättas för att koppla samman nationella

databaser och förbättra tillgången till information om vilka återbrukade material som finns tillgängliga.

Kommissionen avser dessutom att harmonisera kriterier för när avfall upphör att vara avfall och undanröja hinder för fri rörlighet av sekundära byggmaterial på den inre marknaden. Arbetet ska slutföras senast tredje kvartalet 2026.

1.2.4 Förbättrad tillgång till tjänster och kompetens

Ett av strategins mål är att stärka den fria rörligheten för bygg- och installationstjänster. Kommissionen avser därför att lägga fram ett förslag till lag om byggtjänster under fjärde kvartalet 2026 för att förenkla gränsöverskridande tjänsteutövning utan att sänka sociala standarder. Under tredje kvartalet 2026 väntas även initiativet för kompetensportabilitet, som ska modernisera och effektivisera erkännandet av yrkeskvalifikationer.

Slutligen betonar kommissionen behovet av att hantera arbetskrafts- och kompetensbrist i byggsektorn. Den kommande Konkurrenskraftsfonden förväntas kunna stödja kompetenshöjande insatser inom sektorn. Därutöver ska Bauhausakademin byggas ut för att stärka forsknings- och innovationskapacitet samt kompetensutveckling kopplad till nya byggmetoder och material.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet i sig är inget lagstiftningsförslag och inte heller bindande för medlemsstaterna. Det har därför ingen effekt på gällande svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Meddelandet medför inga budgetära konsekvenser för statsbudgeten eller EU-budgeten. Potentiella nyttor av att digitalisera hela samhällsbyggnadsprocessen uppskattas till 13–21 miljarder årligen (Lantmäteriet, *Värdet av en nationellt digitaliserad samhällsbyggnadsprocess*, 2023).

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar strategin och dess inriktning på förenkling, standardisering och digitalisering samt betoningen på att bostadspolitik i huvudsak är medlemsstaternas befogenhet.

Regeringen delar kommissionens problembeskrivning av sektorns utmaningar, särskilt avseende låg produktivitet, höga byggkostnader, bristande digitalisering och fragmenterade regelverk som försvårar gränsöverskridande verksamhet och hämmar utvecklingen av en välfungerande inre marknad.

Regeringen delar även kommissionens analys om sektorns potential till att nå minskade utsläpp. Regeringen är positiv till åtgärder som förenklar och digitaliserar tillståndsförfaranden,

förutsatt att plan- och byggregelverken även fortsättningsvis hanteras av medlemsstaterna. Kommissionens roll bör vara att bidra med vägledning, stöd för digitalisering och standardisering samt spridning av goda exempel, snarare än bindande reglering på områden som omfattas av nationell befogenhet.

Regeringen välkomnar även att strategin betonar behovet av harmoniserade digitala lösningar, såsom det digitala produktpasset och digitala byggnadsloggböcker. Standardisering och förbättrad datadelning främjar effektivitet, ökar transparensen och underlättar både handel och tjänsterörlighet på den inre marknaden.

Regeringen ser positivt på kommissionens fokus på industriellt byggande, inklusive framtagandet av harmoniserade standarder för prefabricerade byggsystem. Åtgärder som stärker förutsättningarna för gränsöverskridande handel och en mer sammanhållen europeisk marknad för byggprodukter bedöms vara viktiga för att öka produktiviteten och minska kostnaderna i sektorn.

Regeringen stödjer vidare kommissionens arbete för att stärka giftfria cirkulära materialflöden, bland annat genom harmoniserade kriterier för när avfall upphör att vara avfall och utveckling av digitala verktyg för att förbättra tillgången till sekundära byggmaterial. Regeringen välkomnar åtgärder som möjliggör

återbruk och ökar tillgången till återbrukat material som bedöms kunna stärka både konkurrenskraft, resurseffektivitet och bidra till minskad klimat- och miljöpåverkan.

I frågor som rör tjänster och kompetens ser regeringen fram emot att ta del av kommissionens kommande förslag till lag om byggtjänster och fortsätta arbetet med att förbättra erkännande av yrkeskvalifikationer genom initiativet för kompetensportabilitet. För regeringen är det viktigt att åtgärderna stärker den fria rörligheten på den inre marknaden samtidigt som nationella arbetsmarknadsmodeller och arbetstagares rättigheter värnas, samt att proportionalitet och subsidiaritet säkerställs.

Utgångspunkten är att de kostnader som kommande förslag i förlängningen kan medföra för berörda myndigheter ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar samt att eventuella kostnader för EU:s budget ska hanteras genom omprioritering inom EU-budgetens befintliga ram.

Sammantaget bedömer regeringen att strategin ligger nära svenska prioriteringar inom digitalisering, standardisering, industriellt byggande, inremarknadsfrågor och regelförenkling.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

Vid mötet i EPSCO-rådet den 1 december lade det dåvarande danska ordförandeskapet fram ordförandeskapsslutsatser om bostäder för överkomlig kostnad. Inriktningen i slutsatserna, vad gäller byggfrågor, stämmer väl överens med byggstrategin och förordar bland annat digitalisering, regelförenkling och industrialiserat byggande i syfte att öka utbudet av överkomliga bostäder, samtidigt som eventuella reformer måste genomföras med respekt för nationella befogenheter. 25 medlemsstater höll med om inriktningen.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har inrättat ett särskilt utskott för bostadsfrågor som arbetar med en rapport om bostadskrisen i EU. Utskottet och parlamentet väntas besluta om rapporten under första halvan av 2026. Det utkast till rapport som cirkulerat bedöms ligga nära kommissionens byggstrategi vad gäller byggfrågor och efterlyser bland annat åtgärder för att minska regelbördan och förenkla tillståndsprocesser, med full respekt för medlemsstaternas befogenheter.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Byggföretagens synpunkter stämmer i viss mån överens med kommissionens byggstrategi, och de betonar i sitt svar under kommissionens samrådsförfarande särskilt bristen på byggbar

mark och de långa ledtiderna som grundläggande problem på den svenska bostadsmarknaden. Sveriges Allmännyttan förordade vid samrådet framförallt industrialiserat byggande samt förenklade bygglovsprocesser för att öka utbudet av överkomliga bostäder.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Eftersom meddelandet inte är en lagstiftningsakt är rubriken inte tillämplig.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Eftersom meddelandet inte är en lagstiftningsakt är rubriken inte tillämplig.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Inte aktuellt.

4.2 Fackuttryck och termer

DBL - Digital Building Logbook – Digitala byggnadsloggböcker